

hvad der paa forskellige Steder er gjort henholdsvis af Stat og Kommune, af Fagforeninger og af større private Industridrivende, for at sikre Arbejderen en passende Minimalløn og dermed en ordentlig Eksistens. Man læser ikke mindst disse Afsnit med stort Udbytte.

Med Hensyn til den anden Del af Forfatterens Opgave: Paavisningen af et »Arbeiterbeamtentums« Opstaaen, skal det blot bemærkes, at Forf. her ved forstaar Dannelsen af en Stab af Arbejdere — navnlig i det offentlige Tjeneste —, der staar i et lignende Forhold til deres Arbejdsgivere, som Embedsmænd til Stat og Kommune, saaledes med Hensyn til varig Ansættelse, Forsikring mod Sygdom, Pensionering af Arbejderne selv, deres Enker og Børn o. s. fr. Ogsaa her fremdrages flere Eksempler, hentede navnlig fra tyske Kommuners Praksis. Med særlig Interesse læser man, hvad der i saa Henseende er gjort i Byerne Karlsruhe, Frankfurt a. M., Mannheim og Freiburg im Breisgau. For de sidste 3 Byers Vedkommende findes Løntarifer eller Lønklassetarifer aftrykte i et Tillæg til Bogen.

Alt i alt er den foreliggende Bog saaledes baade interessant og lærerig. Dens Værd forhøjes end mere ved, at Forfatteren er kemisk ren for alt, hvad der smager af Partifanatisme. Han ser sit Emne fra et rent etisk Synspunkt og behandler det herudfra, roligt og alvorligt, og i et klart og behersket Sprog. Hans Bog vil sikkert hævde sig en smuk Plads i Nutidens rige Sociallitteratur.

H. L. Bisgaard.

G. Tarde. *Psychologie économique*. I—II. Paris 1902. Félix Alcan. (383 + 449 S.).

Den Undersøgelse af Efterspørgslens Momenter — Attraa og Indkomstfordeling — som den subjektive Skole i Økonomien har indvarslet — forlener de psykologiske Problemer med dyb økonomisk Interesse. Man tvinges til at studere Lovene for vore Sjælstilstande, hvorledes Følelser og Forestillinger opstaar, brydes, kombineres, sejrer eller tilintetgøres. Forsaa vidt vil man ogsaa være Professor Tarde ved

hvad der paa forskellige Steder er gjort henholdsvis af Stat og Kommune, af Fagforeninger og af større private Industridrivende, for at sikre Arbejderen en passende Minimalløn og dermed en ordentlig Eksistens. Man læser ikke mindst disse Afsnit med stort Udbytte.

Med Hensyn til den anden Del af Forfatterens Opgave: Paavisningen af et »Arbeiterbeamtentums« Opstaaen, skal det blot bemærkes, at Forf. her ved forstaar Dannelsen af en Stab af Arbejdere — navnlig i det offentlige Tjeneste —, der staar i et lignende Forhold til deres Arbejdsgivere, som Embedsmænd til Stat og Kommune, saaledes med Hensyn til varig Ansættelse, Forsikring mod Sygdom, Pensionering af Arbejderne selv, deres Enker og Børn o. s. fr. Ogsaa her fremdrages flere Eksempler, hentede navnlig fra tyske Kommuners Praksis. Med særlig Interesse læser man, hvad der i saa Henseende er gjort i Byerne Karlsruhe, Frankfurt a. M., Mannheim og Freiburg im Breisgau. For de sidste 3 Byers Vedkommende findes Løntarifer eller Lønklassetarifer aftrykte i et Tillæg til Bogen.

Alt i alt er den foreliggende Bog saaledes baade interessant og lærerig. Dens Værd forhøjes end mere ved, at Forfatteren er kemisk ren for alt, hvad der smager af Partifanatisme. Han ser sit Emne fra et rent etisk Synspunkt og behandler det herudfra, roligt og alvorligt, og i et klart og behersket Sprog. Hans Bog vil sikkert hævde sig en smuk Plads i Nutidens rige Sociallitteratur.

H. L. Bisgaard.

G. Tarde. *Psychologie économique*. I—II. Paris 1902. Félix Alcan. (383 + 449 S.).

Den Undersøgelse af Efterspørgslens Momenter — Attraa og Indkomstfordeling — som den subjektive Skole i Økonomien har indvarslet — forlener de psykologiske Problemer med dyb økonomisk Interesse. Man tvinges til at studere Lovene for vore Sjælstilstande, hvorledes Følelser og Forestillinger opstaar, brydes, kombineres, sejrer eller tilintetgøres. Forsaa vidt vil man ogsaa være Professor Tarde ved

Collège de France erkendtlig for hans »økonomiske Sjælelære«.

Forf. har imidlertid ikke villet nøjes med at undersøge vor Attraas Genesis og Eksistensbetingelse, han søger under alle økonomiske Fænomener en psykologisk Aarsag; Bogen bliver derfor noget anstrængt, Inddelingen vilkaarlig og fremmedartet. Bogen deles i tre Afsnit: Gentagelsen, Modsætningen og Tillem্পningen; ofte spørger man sig selv, hvorfor det og det økonomiske Spørgsmaal just behandles der og ikke et andet Sted. Det store Værk staar da ikke som et videnskabeligt Systemarbejde, men som en Række langstrakte Aforismer, hvis Forbindelse er ret tilfældig, som en Mængde utilfredsstillende Svar paa en Del ikke nøjagtig stillede Spørgsmaal.

Forf. undersøger Attraaens Love, ikke saameget Loven om den faldende Attraa, som Læren om, hvorledes en Attraa bliver til, vokser eller afsvækkes. Ikke blot er Nødvendigheden, men ogsaa Efterlignelsesdriften Attraaens Moder. Forf. siger en hel Del rigtigt om Prisen; han gaar iøvrigt uden om den teoretiske Pris, og ser mest paa de mere overfladiske Forhold — f. Eks. hvorfor Veksellereren forlanger saa og saa meget for et Værdipapir, hvorfor Spekulanten vægrer sig ved at sælge til en given Pris o. s. v.

Under Afsnittet »Modsætningen« behandler han de økonomiske Kampe: 1) mellem Forbrugerne indbyrdes, 2) mellem Producenterne og 3) mellem Varerne, der bejle til Forbruget. Her er der mange interessante Iagttagelser, men vanskelige at sammenfatte og rubricere. De Blade, der er helliget »Kriser«, er værdiløse, og hele Behandlingen af Problemet »Penge« ret uforstaaelig. Kun den, der har meget god Tid, skal læse Bogen; man behøver ikke at læse den tilende, men kan overspringe baade 10 og 20 Sider. Denne Bog giver nemlig ikke en samlet Erkendelse af et eller andet Problem; men man finder mange morsomme Citater, mange gode Bemærkninger; man bør læse nogle Sider, saa lade Bogen synke ned i Skødet og lade Hjærnen arbejde paa egen Haand uden at kære om, hvad der egentlig staar i Bogen.

Den irriterer ved sin Bredde; de 830 Sider kunde

være sammentrængt til 200 Sider; 10 Ord bruges, hvor et var nok, tilmed er hvert Substantiv forsynet med 10 Adjektiver, opstillede i en Klimaks, Tillægsord, der ikke uddyber Hovedordet, men blot er satte for Vellydens og Rytmens Skyld. Sproget er rent, rislende klart, klarere end Tanken, men saa akademisk, at »Telemaque« er en grammatikalsk Uhyrlighed i Sammenligning med Tarde's Bog.

Det efter mit Skøn mest værdifulde i Bogen er Paavisningen af de aandelige Værdier, der er i Kapitalen, nemlig den Viden, der er inkarneret i Produktionsmidlerne. Det er denne Viden, og ikke den forudgaaende Opsparen, der gør at Kapitalen er produktiv. »Lad — udbryder Forf. — al Kapital gaa til Grunde, den vil efter 30 Aars Forløb atter være genskabt; men drøb alle Ingeniører og Lærde, lad alle glemme Fysikens og Kemiens Opdagelser, og Mennesket vil synke tilbage i Barbariet«. Denne Paavisning af de aandelige Kræfters Andel i Produktionens Udbytte er god og sand og udmærket i en Tid, hvor som i vor Økonomerne og Politikerne har skruet sig op til en mærkelig Beundring af den kommercielle Evne.

— — Nogle vil paastaa, at Tarde's Bog er fuld af Aand — dette Epiteton bruges jo til enhver Franskmand; jeg synes han er bred og snakkesalig og overfladisk; havde han skrevet sin Bog paa det tunge og kedelige Tysk, havde den været ulæselig, nu giver det franske Sprogs Klarhed en tilsyneladende Klarhed til Tanker, der hverken ere nye eller klare.

L. V. Birck.

Dr. J. von Körösy. Die finanziellen Ergebnisse der Actiengesellschaft während des letzten Vierteljahrhunderts (1874—1898). Berlin 1901. Puttkammer und Mühlbrecht. (363 S.).

Den bekendte ungarske Statistikers frodige Produktion har her sat et nyt Skud. Det er denne Gang ikke Befolkningsstatistik men Aktieselskaber det gælder, idet han har underkastet Aktieselskaberne i Budapest en grundig Undersøgelse for Perioden 1874—98. Man kunde spørge, om dette Emne kan frembyde tilstrækkelig Interesse til at motivere Arbejdets Udgivelse paa